

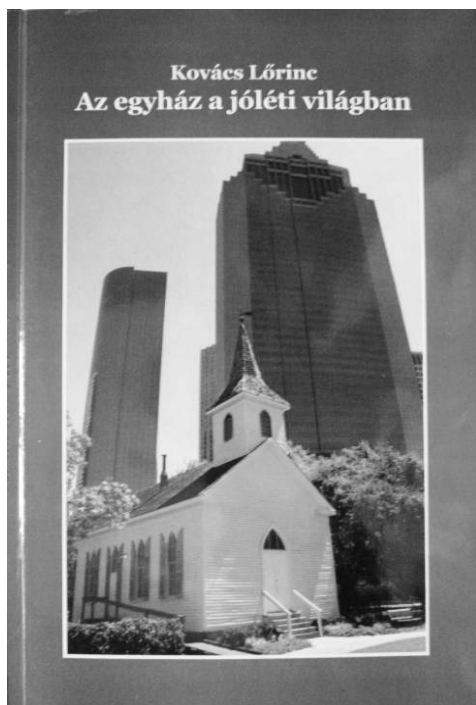
VARIA

Bibliopolium

Kovács Lőrinc: *Az egyház a jóléti világban.*
Gondolatok a református egyház szolgálatáról az emigrációban.
Szerzői kiadás, Marosvásárhely 2015., 155 old.

Kovács Lőrinc 1973. október 29-én született Nyárádszeredában. Teológiai tanulmányait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben végezte, majd ösztöndíjként az Amerikai Egyesült Államokbeli Pittsburghi Egyetemen szerzett magiszteri diplomát. Marosvásárhelyen volt segédlelkész, ezután pedig a Madarasi-Fekete Református Egyházközségben szolgált. 2011-től Magyarország tiszteletbeli konzulja az ausztráliai Queensland államban. Teológiai doktori címet 2015-ben szerzett a komáromi Selye János Egyetemen. Jelenleg Brisbane és Gold Coast református gyülekezeteinek lelképásztora, és az amerikai, illetve ausztráliai református gyülekezetek múltját és jelenét kutatja.

Könyvének előszavában leszögezi: „A 90-es évek végén tett tanulmányi utam során találkoztam először a »jóléti világgal« és annak tarka életformáival. A hatalmas épületek, felhőkarcolók látványa, a népek sokasága és sokfélesége, a szabadság megnyilvánulási formái lenyűgöztek [...]. Itt mindennek ára van. Itt mindent pénzért csinálnak, itt mindenki a pénzben bíz, ez a világ piaccá változott. Lassan megértettem azt is, hogy a pénz nem ismeri az őszinte felebaráti szeretetet. A családi, baráti közösségek elveszítik évszázados, hagyományokon

alapuló, összetartó és közösségformáló erejüket; mindenkit az érdekek vezetnek.”(11. old.)

A bevezetésben így ír munkájának céljáról: „Tanulmányom elsődleges célja, hogy az elméleti és gyakorlati feltevéseim a fenti külső hatások és impulzusok megjelenéséhez adjanak értelmezési keretet, sürgessék református egyházunkat, hogy ezekkel a hatásokkal számolva mind szervezetenként, mind liturgiailag az új idők megkívánta forma szerint alakuljon, re-

formálódják, és megtörténjek az a szemléletváltás, amely még visszafordíthatja a népegyháztól egyre jobban távolodó, főleg fiatal gyülekezeti tagjainkat. Másodsorban azzal a szándékkal mutatom be a magyar emigráció közel százötven éves történetét, hogy közben jobban megismerjük a hazát vesztett vagy a szülőföldet elhagyni kényszerült magyarok cselekedeteinek, elképzeléseinek és érdekeinek mozgatórugóit.” (14. old.) A kutatás módszerét illetően az első helyen a szerző egyéni tapasztalata áll, de természetesen felhasználja a hozzáférhető angol és magyar nyelvű nyomtatott, illetve kéziratoss forrásanyagot: történeti és teológiai munkákat, levelezéseket és vallomásokat is. A cél itt is a magyar református diaszpóraegyházak kialakulásának, fejlődésének leírása.

Az első rész címe: *A jóléti társadalom* (19–50. old., amely nyolc fejezetből áll: *A jóléti társadalom meghatározása; A jóléti társadalom szerkezete; Az ausztrál jóléti államforma; A jóléti világ vonzása; A jóléti társadalom veszélyei; „Szegény” gazdagok; A gazdagság bibliai megítélése; A jóléti világ egyházképe*). „Megértve a jóléti világ alapjait, szerkezetét, vonzását vagy éppen veszélyeit, a szegénység és gazdagság kialakulásának, a köztük levő úr elmélyülésének kérdéseit, választ kapunk arra, hogy a különböző idők különféle élethelyzetei miként indították el a néptömegek kivándorlásának hatalmas hullámaint, s ezek – megteremtven a magyar diaszpóra világát – miként és milyen maradandó nyomokat hagytak népünk, nemzetünk életében az 1800-as évek végétől napjainkig.” (16. old.).

Az új társadalmi rend, a gyors ütemű tőkés iparosítás a városokba tömörítette a falun élő emberek óriási hányadát. Az elmúlt százötven év során nagy tömegek vándoroltak a gazdaságilag szegényebb országokból a fejlett nyugatra a jobb megélhetés vagy meggazdagodás reményében. Emellett természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni azokat, akik politikai okokból kényszeredtek kivándorolni. Az olcsó munkaerő bevándorlása az Amerikai Egyesült Államok, Ausztrália és Kanada esetében is hozzájárult a gazdasági és szociális életszínvonal felemelkedéséhez.

A második rész, amely *A szűkségszerű jólét és a szabadság keresése* címet kapta (51–91. old., szintén nyolc fejezettel: *Gondolatok az emigrációról; Az első emigrációs hullám; Az Észak-Amerikai Református Egyház születése; A templomépítések korszaka; A második világháború menekülte; Az Ausztráliai Magyar Református Egyház születése; Az 56-os forradalmárok; A szabadság keresése a jóléti államokban a kommunizmus idején*). A tömeges kivándorlás az 1848–49-es forradalom és szabadságharc leverése után indult el. Statisztikai adatok szerint a magyar emigránsok száma 450 000 körülre tehető. Zöme Pennsylvania államban, Pittsburgh acélipari városban vagy annak környékén telepedett le. 1910 és 1930 között 30 000 személy vándorolt ki az Amerikai Egyesült Államokba. Trianon után már világnézeti okok is közrejátszottak a kitelepedéshez, de a hatalmas lépésekkel fejlődő ipar is. E nagyfokú kivándorlás szükségessé tette a református gyülekezetek megszervezését. 1926-ban létrejön a Magyar Református Missziói Egyház, amely

sokféle feladatkört lát el (gyülekezet-építés, nyelvoktatás, szociális munka, kulturális tevékenységek stb.). A magyar emigránsok Brazíliában, Argentínában, Mexikóban, Chilében, Venezuelában, Uruguayban és még Afrikában is letelepedtek, ahol megalakítják a Dél-Afrikai Magyar Szövetséget. 1930 körül Brazíliában 70-80 ezer kivándorolt magyar élt. Az ausztráliai kivándorlásról csak az 1949 utáni évektől van feljegyzés.

A magyar nemzeti identitás tudata szorosban kapcsolódik a létrejött gyülekezetek és egyházak életéhez. Egyesekben kiolthatatlanul él a hazatérés vágya. A templomok mellett létrejönnek a hétvégi iskolák, ahol az illető államok nyelvén kívül intenzíven tanítják az anyanyelvet a fiataloknak.

Komjáthy Aladár ezt írja *A kitanított egyház* (Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest 1984) című könyvében: „A bazárnak, a tavaszi és őszi vásároknak, a nyári piknikeknek, a gyülekezeti ebédeknek, a kolbásztöltéseknek, a táncmulatságnak és később a csigatészta csinálásának kettős szerepe volt: először is pótolta az elveszített falu társadalmi alkalmait, másfelől ezeknek hasznából vált lehetségessé a templomépítés költségeinek visszafizetése.” (30. old.) A második világháborút követően nem kivándorlásról beszélhetünk, hanem háborús menekültekről. Az 1956-os magyarországi forradalom leverése után közel 200 ezer ember hagyta el az országot és keresett megélhetési lehetőséget az emigrációban.

A harmadik rész címe: *Napjaink kivándorlói* (92–140 old.; itt is nyolc fejezet sorakozik: *Napjaink kivándorlói*;

Az egyház egy erkölcs nélküli világban; A kívülről irányított ember; A református egyház feladata az emigrációban; Az egyház helye és szerepe a jóléti társadalmakban; Lelkipásztori szolgálat a jóléti társadalomban; A református egyház jövője az emigrációban; Szemelvények az ausztráliai emigránsok között végzett munkámból). Az 1989-es rendszerváltozások egy új népesség hullám kivándorlását hozta magával Kelet-Európa területéről. A határok megnyitása lehetőséget adott az újabb népvándorlásra. Többnyire a fiatal nemzedék indul el a nyugati jóléti társadalom felé: szakmunkások, értelmiségiek és képesítéssel nem rendelkezők. Fiatalok ezrei keresnek fel munkaadókat, szponzorokat, cégeket, és akár házasságkötés jogcímén is keresik a letelepedés lehetőségét.

A keresztyén Európában és általában az egész nyugati jóléti világban az egyháztól való elfordulás, az abból való kilépés, az egyre erősödő szekularizáció szemlélhető. Ez a hanyatlás azal is magyarázható, hogy az egyház nem mindig végez megfelelő szolgálatot. A jóléti társadalomban az ember személytelenné válik, egyelten csavar a rendszer nagy óriáskerekében. Az identitástudat hiánya a manipuláció veszélyével jár. Ilyen körülmények között megszorodik az egyház feladatköre, és sokrétűvé válik. Előtérbe kerül az ökumenikus gondolkodás. Megjelenik a missziói tevékenységet ellátó lelkész. A gyülekezetek heterogén összetétele megnehezíti a közösségépítés és gyülekezetépítés feladatát. Az állami iskolák eltávolodnak a keresztyén értékrendektől. Az állam nem részesíti anyagi támogatásban az egyházakat, s így önfenntartókká kell

lenniük. A lelkipásztor liturgikus szolgálata mellett egyre fontosabbá válik a családok meglátogatása, megismerése, az árvák, betegek, idősek felkarolása és megsegítése.

Az emigrációban élő magyar református egyházban szaporodó tendenciát mutatnak a karizmatikus csoportok, az egyházi kisközösségek. Az elhalálózás, a beolvadás, a kiköltözés és egyes házasság miatt általános a lélekszám állandó csökkenése, és növekszik az egyedül élők száma.

Kovács Lőrinc ezekkel a sorokkal zárja könyvét: „A lehetőségek és reménységek mellett a terheket és a jö-

vő kihívásait is hittel, elkötelezettséggel kell hordoznunk, és kijelenthetjük, hogy az Úristennek tervei vannak velünk, a jóléti világ magyar református gyülekezeteivel, mi pedig arra vagyunk hivatottak, hogy lelkiismeretünk szerint törekedjünk ezen tervek megvalósítására. Ameddig két magyar kisgyerek születik, ameddig ketten-hárman ellátogatnak gyülekezeti összejöveteleinkre, ameddig a szószék-ről van kihez magyarul szóljunk, egyházi életünk és kultúránk megmaradását illetően megbízatásunk van.” (143. old.)

Bányai László